

Skole og samfund 1/4-1977 til 1/7-1979

Af ELLEN NØRGAARD

Skole og samfund er mere omfangsrig i årbogen for 1979, end den plejer at være. Det skyldes flere forhold; for det første dækker den over to år, og for det andet er den ført længere frem, nemlig til 30/3. Derved skulle den dække både skoleåret og folketingsåret, og lovgivningsinitiativer og skoledebat skulle således kunne refereres sammenhængende. Endelig fylder skolestof langt mere i dagspressen end tidligere. Det skyldes både at særlige væsentlige emner har været til debat, som morgenbøn, Tvind og U-90, men også at skolestof i større grad end tidligere er blevet mediestof, de forskellige begivenheder dækkes i et større omfang og i flere aviser end tidligere.

Skoleåret 1/4-77 til 30/6-78

FOLKESKOLEN

Erhard Jakobsen fortsætter sit korstog mod skoleloven. Han forsøger at berigtige sin påstand om undervisningen i revolutioner i Albertslund ved et møde der i april, dog uden held, Albertslundposten 14/4 og Information 21/4. Han taler ved en række andre møder og siger f.eks., at der er alt for meget »plidder-pladder« i den nye formålsparagraf, det er skolens opgave at give kundskaber, Frederiksborg Amts Avis 26/5. Det er desuden ikke skolens opgave at skabe demokrati, Holstebro Dagblad 27/5.

Erhard Jakobsen bliver modsagt i Aktuelt 27/4 og i Land og Folk samme dag og af undervisningsdirektør Asger Baunsbak-Jensen, der i en kronik i Kristeligt Dagblad skriver, at den danske folkeskole skal fungere i et meget splittet samfund, og skal den det og skal børnene udvikles, må vi besinde os på fælleselementer, som arbejde skal udspringe af, og som lærere og forældre kan samles om, 27/4. Undervisningsministeren (UM) kan i Folketingets undervisningsudvalg oplyse, at revolutioner ikke er et særlig udbredt emne i historietimerne i provinsen; oplysninger foreligger ikke fra København endnu, Politiken, Information og Kristeligt Dagblad 7/6. Og ifølge den nye undervisningsvejledning i historie må der i øvrigt godt undervises i revolutioner, – fordi de har fundet sted, Politiken 27/6.

Erhard Jakobsen starter i august en forening for aktiv skolepolitik. Den skal bruges forud for skolenævnvalget i 1978, Berlingske Tidende 19/8 og Information 20/8. Den er ikke rettet mod lærerne, men mod skolepolitikken. Holbæk Amts Venstreblad 3/9.

Ved skoleårets slutning holdes i en række aviser status over det første år med den nye skolelov. Den kræver større lærersamarbejde, Frederikshavns Avis 18/6, den er usmidig, Horsens Folkeblad samme dag, og med den er skolen ikke blevet mere åben, Kolding Avis 19/6. Asger Baunsbak-Jensen mener, det er en god lov, men det varer nogle år, før den slår igennem, Jyllandsposten 19/6.

Uddannelsesrådet for grundskolen foreslår, at den eksisterende time- og fagopdeling må

afskaffes, hvis skolens isolation skal brydes, Information 23/6. En arbejdsgruppe ved Odense Universitet hævder, at folkeskolens dansk-bøger er ensidigt borgerlige, de lever ikke engang op til folkeskoleloven, Information 20/7. LO støtter undersøgelsen, Fyns Tidende 7/9. UM nedsætter et udvalg, der skal undersøge, hvorledes arbejderen og erhvervslivet behandles i skolebøgerne, Politiken 8/12.

Spørgsmålet, om hvorvidt børnehaveklasserne bør være obligatoriske, rejses af Berlingske Tidende 12/7, 12/8 og 28/8. En undersøgelse, Socialforskningsinstituttet har foretaget, viser, at et fuldt udbud af pladser er en forudsætning for, at tilbudet vil blive modtaget lige-
ligt i alle kredse. Information oplyser 1/7, at $\frac{2}{3}$ af alle forældre ønsker obligatoriske klasser, og en undersøgelse i Åbenrå viser, at 90 % af forældrene er interesserede, Jyske Tidende 16/7 og 17/7. DA, DLF, LOE, LO og Skole og Samfund kræver lovinitiativ vedr. indførelse af obligatoriske børnehaveklasser, Information 28/10, og sognepræst Søren Krarup hævder, at indførelse af obligatoriske børnehaveklasser vil være grundlovsbrud, Jyllandsposten 4/3, Berlingske Tidende 15/3.

CD og K fastholder deres kritik af folkeskoleloven, Frederiksborg Amts Avis 5/11 og Kristeligt Dagblad 7/11 og 23/11. K vil have genindført obligatorisk eksamen i 9. og 10. klasse, og CD vil ændre formålsparagraffen. Der kan dog ikke samles politisk flertal for ændringerne i Folketinget. Jyllandsposten 10/1.

Realeksamen skal afholdes for sidste gang, Politiken 30/4, og det hævdes, at kaos truer, fordi der er så stor usikkerhed omkring prøverne ved de nye eksaminer. 75.000 unge er oppe til de nye afgangsprøver, Berlingske Tidende 23/4, og det vrimler med høje karakterer, samme avis 20/5 og Jyllandsposten 27/5. Berlingske Tidende kan 26/5 referere DA for at have udtalt, at hvis prøverne ikke bliver lavet om, må erhvervslivet overveje at lave sine egne afgangsprøver. Afgangsprøverne vil blive vurderet af Uddannelsesrådet for grundskolen, Jyllandsposten 22/6.

Weekend-Avisen kan den 12/5 oplyse, at der hvert år bygges eller ombygges skoler for 1.3 milliarder, – og dette byggeri er fyldt med skavanker.

En ny lov om friskoler og private grundskoler blev vedtaget 8/6-77.

Og endelig er der flere gange i årets løb bemærkninger om undervisningen af de fremmedsprogede børn; Asger Baunsbak-Jensen skriver f.eks. i Jyllandsposten 29/4, at disse børn giver danske børn mulighed for et kulturmøde. Der er 5000 i undervisningspligtig alder og flere i førskolealder.

Folkeskolens fag

Religionslærerforeningens formand, skoleinspektør Torben Reichendorff kommenterer i Kristeligt Dagblad 20/4 Cirkulære af 9/3-77 om fritagelse fra kristendomsundervisning; der står ikke andet heri end i loven, dog er det blevet sværere at »lave fusk«. Men hvorfor skal et kundskabsfag have en fritagelsesparagraf? En undersøgelse over religionstimerne antal i de forskellige kommuner, foretaget af DLH, viser, at der i 30 kommuner gives flere timer i faget end foreslået i vejledningen. Eleverne får flest timer i Jylland, Kristeligt Dagblad 10/6 og 13/6 og Politiken 27/6. Formanden for Kristelig Lærerforening, K.F. Brondbjerg, udtaler, at der er en række muligheder for kristne indslag i folkeskolen, – selv om loven er pluralistisk, Kristeligt Dagblad 1/8. En gruppe forældre ved Mårum skole i Nordsjælland er utilfredse med skolens morgenbøn, Frederiksborg Amts Avis 28/1. Sagen udløser debat i de følgende måneder; forkyndelse er ikke tilladt ifølge den nye folkeskolelov, og UM forelægger

spørgsmålet, om hvorvidt morgensang og bøn er forkyndelse, for Kirkeministeriets konsulent, biskop Ole Berthelsen og det teologiske fakultet i København og Århus, Kristeligt Dagblad 1/2, Berlingske Tidende 2/2. Skole og Samfunds formand mener, at skolenævnet på den enkelte skole bør afgøre sagen, der er nu kun morgenbøn ved $\frac{1}{4}$ af landets skoler, Kristeligt Dagblad 31/1. Samme avis rejser spørgsmålet om, hvorvidt morgenbøn er indoktrinering eller en frihedsrettighed. Teologernes svar indebærer imidlertid ikke, at loven skal ændres, hvis morgenbønnen skal bevares. Spørgsmålet om morgenbøn skal afgøres lokalt, og et barn kan, efter anmodning fra forældrerettens indehaver, fritages fra at deltage i fællesbønnen, Kristeligt Dagblad 30/6-78. Jyllandsposten kan oplyse 22/6, at ministeriet har udsendt en pjece om de valgfri fag, og deri er religion glemt.

Bertel Haarder hævder på et møde i Herlev, at danskundervisningen i folkeskolen bliver forsømt, Frederiksborg Amts Avis 10/5. Denne udtalelse giver stødet til en diskussion, f.eks. i Vendsyssel Tidende 1-2/6 og Aalborg Stiftstidende 18/6. Desuden fremlagde Landsforeningen af Læsepædagoger en undersøgelse fra 15 kommuner, der viste, at børn læser lige så godt som tidligere, Jyllandsposten 15/5 og Aktuelt 18/5. Jyllandsposten støtter Bertel Haarders synspunkt i en leder med overskriften Ebberød skolevæsen, 28/5. Bertel Haarder foreslår i juli måned, at der bliver indført en mere fonetisk dækkende retskrivning, det vil gøre stavningen lettere. Året efter, i juni 78, genoptages diskussionen om dansk. Et cirkulære om specialundervisning i dansk af elever i 8.-10. klasse, der har særligt behov for støtte, udsendes. Og censor ved lærereksamen gennem en årrække, lektor Jens Kjeldgaard Lings, mener, det er forkert, at så mange dårlige stavere bliver lærere, Politiken 24/6-78.

Debatten om skolens åbning mod samfundet er bred og omfattende i mange aviser, f.eks. Vejle Amts Folkeblad 28/5, Fyns Amts Avis 12/5, og Fyns Stiftstidende 27/9: »Der er en voldgrav mellem skole og samfund«. Denne debat knyttes til sammen med oplysninger om, at faget arbejdskendskab er indført, f.eks. Roskilde Tidende 29/9 og Vestkysten 14/9, og med spørgsmålet om forholdet mellem skole og erhvervsliv, f.eks. Aarhus Stiftstidende 11/9. Formanden for arbejderbevægelsens skolekontaktudvalg, Preben Sørensen, LO, mener, at kontakten mellem skolen og erhvervslivet er blevet bedre, 20.000 elever i de ældste klasser har haft faglige lærere, bl.a. Kolding Folkeblad 26/8. Dog er der kun 2 % af eleverne, der vælger dette fag, oplyser undervisningsinspektør A. Søgaard Jørgensen, der i øvrigt mener, det tager lang tid, før et tættere samarbejde er etableret mellem skole og erhvervsliv, Aktuelt 3/11.

Spørgsmålet om hvorvidt faget latin bør have plads i folkeskolen, tages op med jævne mellemrum, f.eks. Fyns Stiftstidende 6/7 og Aarhus Stiftstidende 10/9, 22/9 og 28/9. Historiens plads og sørgelige skæbne diskuteres også, f.eks. i Politiken 7/5-78. Der er derimod stille omkring faget samtdsorientering; bortset fra at undervisningsvejledningen får nogle ord med på vejen, i Politiken karakteriseres faget som skolens mest livsnære og »farlige«, 1/7, medens Berlingske Tidende hævder, at 3 timer om ugen til faget er for lidt. Lektor Lise Tøgeby fra Århus Universitet karakteriserer lærebøgerne i samfundslære som forældede, de er ikke problemorienterede, men beskriver stort set de samme samfundsinstitutioner, som de gjorde ved århundredskiftet, Politiken 26/4-78. Og endelig er der ret bred enighed om skoleelevernes fysiske forfald, f.eks. Kristeligt Dagblad 9/9 og 13/9 og Jyllandsposten 17/9; ifølge BT 2/3 vil eleverne også gerne have mere gymnastik.

Deling og valg af fag

En række aviser kan meddele, at eleverne vælger kundskabsfagene på bekostning af de musikskreative fag og samfundsfagene, Information 21/4-77, Fyns Stiftstidende 9/7 og Fyns Amts Avis 4/12 samme år. Undervisningsinspektør A. Søgaard Jørgensen kan oplyse, at hver 8. elev dropper et valgfag, – men de vil gerne have flere timer i arbejdskenndskab, Jyllandsposten 16/6-78.

I maj 77 fremsættes et lovforslag om udvidelse af timetallet i de ældste klasser, Jyllandsposten og Information 5/5, og vedtages 25/5, men meddelelsen når ikke ud til skolerne inden ferien, Berlingske Tidende 9/7. Lov af 8/6-77. Information kan imidlertid oplyse, at kun få elever vælger flere timer, 21/2-78.

Langt flere skoler underviser 8.-9. klasserne udelt i skoleåret 77/78. 130 i alt, og det vil sige ca. hver 10. skole, Information 5/7, Aarhuus Stiftstidende 29/7 og Aktuelt 8/8. Information kan i juni 78 meddele, at i skoleåret 78/79 vil 218 skoler undlade at dele. Flere aviser meddeler, at eleverne er glade for at blive undervist sammen, f.eks. Berlingske Tidende 10/11 og Fyns Tidende 23/12.

Der strides rundt omkring i kommunerne om ekstrabevillinger til de lærere, der skal undervise udelte klasser, Politiken 2/3. Og Berlingske Tidende og Information kan 15/2 give en undersøgelse vedr. grundkursus og udvidet kursus, ca. 60 % vælger udvidet kursus, altså samme antal som tidligere tog realeksamen.

UM vil ifølge Politiken 10/10 gerne fjerne kursusdelingen i folkeskolen. Tidligere radikalt folketingsmedlem Ole Samuelson hævder samme sted, at enhedsskolen kan indføres på 5 år, hvis lærere og forældre vil og penge bevilges, 9/10. Den nuværende deling skaber tabere.

Forsøgsundervisning

Der berettes om forsøgsundervisning i de forskellige kommuner: i Helsingør skal forholdet mellem skole og hjem forbedres ved hjælp af forbedret kommunikation, der samarbejdes med DLH, Frederiksborg Amts Avis 12/8 og 15/8, Politiken 15/8 og Aktuelt 27/9. I Odense samarbejder Folkeskolens Forsøgsråd med DLH om en mere projektorienteret undervisning, Morgenposten Fyn 7/8 og Fyns Stiftstidende 14/9. Og i Herlev starter et forsøg for de unge, der sædvanligvis ikke søger videregående uddannelse, undervisning skal kombineres med arbejde, Information 29/9.

Nedlæggelse af skoler

Nedlæggelse af skoler diskuteres i mange danske landkommuner og købstæder, i Fjends, Jyllandsposten 30/4 og 3/5, på Frederiksberg, Politiken 7/7, og i Ålborg og København, Ekstrabladet 1/10 og 8/10 og Berlingske Tidende 2/10. Jyllandsposten refererer 16/8 en undersøgelse, hvis resultat viser, at store skoler er billigere end små. Min.avisen drøfter, hvorvidt der i København er tale om økonomiske skolenedlæggelser eller bevarelse af små skoler med et godt miljø, og kampen samles om bevarelsen af Ryegade skole, Politiken 29/11. Københavns skoleborgmester Børge Schmidt udtaler til Berlingske Tidende 15/11, at de små skolars fremtid er usikker.

Specialundervisningen og forsorgens udlægning

Elever, der hører ind under åndssvageforsorgen, integreres i normalklasser rundt omkring i landet, f.eks. i Ålborg, Vendsyssel Tidende 5/9, i Bjergsted, Holbæk Amts Venstreblad 7/7, i Esbjerg, Vestkysten 5/9 og Jyllandsposten 18/9 og 19/9. Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen diskuterer, hvorvidt særforsorgens elever skal overføres til amtslige eller kommunale skoler. Amterne vil gerne have både det økonomiske, administrative og pædagogiske ansvar, medens kommunerne gerne vil påtage sig det pædagogiske, Weekendavisen 30/9 og Aalborg Stiftstidende 7/9. Et kompromis opnås, som Information karakteriserer som skrøbeligt, om at amterne påtager sig hele ansvaret, Information 4/2, Berlingske Tidende 26/1.

Skole og Samfund udtaler, at den »snigende« integrering af børn med handicap ikke er fulgt op med penge og flere lærere, Aarhus Stiftstidende 19/11. Berlingske Tidende hævder, at hvert 10. barn eller 80.000 elever i folkeskolen er handicappede, den største gruppe er de læse- og staveretardedede, der udgør 50.000, og Information refererer en undersøgelse foretaget af DPI vedr. omkostningerne ved at integrere handicappede i folkeskolen. Det vil ifølge undersøgelsen koste 3 gange så meget som afsat, 16/5. Ifølge Land og Folk er der afsat penge til et 20 % forøget lærerbehold, 10/5 og 13/5-78. Og samme blad kan 14/6-78 oplyse, at antallet af specialundervisningstimer er stigende. Folkeskoleloven ændres, 8/6-78, med henblik på Folkeskolens overtagelse af særforsorgens undervisning.

Børn – elever

Den svenske fjernsynsserie om skolens isolation diskuteres ivrigt i dagspressen, f.eks. Politiken 12/5 og Information 26/5. Information fastslår i en leder 29/6, at den danske ungdom er enten skoletræt eller arbejdsløs, de unge bør ud af klasseværelset og undersøge samfundet. I Politiken hævder DLFs formand Jørgen Jensen, at skolen er blevet langt mere »mor og far«, 5/8, men lærerne har alt for lidt tid til børnene, Berlingske Tidende 21/8. I København er der bred politisk enighed om, at skolerne bør være åbne fra kl. 7-17, Politiken 2/3. UM overvejer at fremsætte et lovforslag vedr. skolepasningsordninger, og Vendsyssel Tidende har 21/5-78 en meget positiv omtale af Rolighedsskolen i Thisted, der er det eneste sted i landet, hvor skole og daginstitution er integreret. Der opstår en debat om skolepsykologernes journaler og skolernes kartoteker. Information hævder 27/6, at oplysningerne fra journalerne videregives i 25-30 år til de sociale myndigheder, Politiken hævder, at skolerne faktisk har lov til at »sladre« på grundlag af kartotekerne 12/3 og 13/8, Skole og Samfunds formand Eigil Brinch udtaler, at forældrene er bekymrede, skolepsykologernes oplysninger må tilhøre børnene selv, Weekendavisen 12/8, LOE er også utilfreds med skolens brug af kartotekerne, BT 12/4 og 17/4-78.

BT hævder, at børnenes terror gør skolen til et helvede for hvert 20. barn, 8/8, og Berlingske Tidende 17/7 kan oplyse, at en undersøgelse, Socialforskningsinstituttet har foretaget, viser, at problembørn eller skolens tabere har problemer hele livet.

LOE aktionerer i november for større elevindflydelse, de ønsker stemmeret i skolenævn og skolekommission, økonomisk støtte og rimelige arbejdsvilkår for elevrådene, f.eks. Berlingske Tidende 22/10 og Politiken 16/10 og 27/10. Der deltager 10.000 unge i aktionen ifølge Politiken, ifølge Ekstrabladet 20.000.

Lærerne

Jyllandsposten oplyser 9/6, at medens elevtallet i folkeskolen er steget med 58 % fra 1946 til 1975, er lærerantallet tredoblet, lærerforbruget er navnlig stort på de ældste klassetrin. Den nyvalgte lærerformand i Århus udtaler til Aarhus Stiftstidende, at det kræver en stærk psyke at være lærer, og at lærerne savner politikernes støtte, 22/5. DLFs formand siger til Politiken 19/8, at skolen ikke er mild. Politiken oplyser, at ifølge en undersøgelse, foretaget i Århus, har lærerne op til 60 timers arbejdsuge, 25/1. DLFs kongres kræver færre undervisningstimer, Jyllandsposten 2/11, og der oplyses, at hvis lærernes nuværende overarbejde blev afskaffet, ville der blive arbejde til 5000-6000 lærere, Politiken 11/6-78.

Information oplyser 23/6 og 23/9, at et EDB-register over landets 60.000 lærere er på vej, og det skaber angst for misbrug. Både i Århus og Silkeborg rejses sager vedr. »Berufsverbot«. I Århus kan en lærer ikke få fast ansættelse p.g.a. sin politiske virksomhed til trods for gode papirer, Information 23/9, og i Silkeborg er en ansøger blevet spurgt om sit politiske og religiøse tilhørsforhold, Berlingske Tidende 21/10 og 29/10. Den sidstnævnte sag rejses i Folketinget, hvor UM svarer, at den slags spørgsmål ikke må stilles ved ansættelse. DLF sender sagen til ombudsmanden, han meddeler imidlertid, at spørgsmålet ikke er hans »bord«, sagen må behandles i amtet, Midtjyllands Avis 6/2.

Ombudsmanden har også behandlet en sag vedr. faglige læreres orientering om de faglige organisationer. Ifølge ombudsmandens afgørelse må disse lærere godt orientere om organisationerne, men de må ikke agitere for dem, Politiken 15/1, Skole og Samfund dec. 77 og Information 24/12.

DE 16-19-ÅRIGE

I Aalborg Stiftstidende 18/9 hævdes, at UM i samarbejde med embedsmænd og lærerorganisationer hindrer amterne i at oprette samlede uddannelser for de 16-19-årige, nemlig tekniske skoler, handelsskoler og gymnasier under én hat. Midtjyllands Avis oplyser 11/1, at kommunerne for fremtiden skal tage sig af folkeskolen, amterne af de 16-19-årige, og staten af den videregående uddannelse. Og ifølge Information siger Amtsrådsforeningen i et debatoplæg, at ungdomsuddannelsene bør samordnes og planlægning og administration overtages af amterne, 29/12.

Gymnasiet

Alle aviser melder om stor tilgang til gymnasierne rundt omkring i landet, f.eks. Holstebro Dagblad 28/4, Skive Folkeblad 25/4, 31/5, Frederiksborg Amts Avis 7/12, 13/5; der er pladsmangel i en række gymnasier og Gymnasiernes Lærerforening ønsker, ifølge Aarhus Stiftstidende 31/10, at få klassekvotienten nedsat og forhandler med amterne derom, Berlingske Tidende 4/2. Den bør, ifølge Gymnasieskolen nr. 4, ikke nedsættes gennem frafald. En række amter har planer om at bygge nye gymnasier, bl.a. Frederiksborg amt, Frederiksborg Amts Avis 22/6-77 og Berlingske Tidende hævder 30/3-78, at der er behov for 15 gymnasier i alt. Medens tilgangen er stærkt stigende til gymnasiet både for skoleåret 77/78 og 78/79, er tilgangen til de 2-årige HF-kurser faldende, f.eks. Berlingske Tidende 27/4-78, Information 4/4-78. Gymnasieskolen kan oplyse, at 15 gymnasier vil miste deres HF-afde-

ling, nr. 4 1978. Og Erik Jørgen Hansen fastslår 14/10 i Berlingske Tidende, at udbygningen af gymnasiet ikke skabte lighed gennem uddannelse.

I maj 77 blev der sluttet forlig mellem repræsentanter for partierne Venstre, Radikale og Soc.demokrater om adgangsbetingelserne til gymnasiet. Den frie adgang er opgivet, og der vil for fremtiden blive krævet tilfredsstillende resultat i de skriftlige prøver i dansk og regning, i en række mundtlige fag en positiv tilkendegivelse fra den folkeskole, der afleverer eleven, og tysk og latin for elever der søger ny-sproglig linje, men ikke udvidet kursus. Lov af 8/6 og bekendtgørelse af 13/12-77. Forliget får forskellige kommentarer med på vejen, Information 27/5 påpeger f.eks., at det nu bliver vanskeligere at komme i gymnasiet.

I maj opstod også en diskussion om den kontrol, direktoratet for gymnasieskolen har indført med indholdet i studieforløbet hos cand.mag.'er med dansk som hovedfag. De danskstuderendes fagråd mener, at der er tale om politisk kontrol med studiernes indhold og en politisk sortering af de færdiguddannede, Information 18/5. Fra direktoratets side hævdes, at kontrollen skal sikre, at kandidaterne kan opfylde de faglige krav, som gymnasieundervisningen stiller. Jyllandsposten hævder, at der er tale om stop for marxistisk overvægt af gymnasielærere og om »Berufsverbod«, 17/5 og 18/5. Og spørgsmålet rejses, om ministeriet overhovedet har lov til at bedømme et studieforløb, Information 23/5. Sagen bliver forelagt ombudsmanden, Berlingske Tidende 19/8, og sagen vil blive taget op i den nye bekendtgørelse om pædagogikum, der er på trapperne, samme sted 30/9.

Stilene til studentereksamen foråret 1977 handler om forbrug og Landbrugsrådets klager over formuleringen til ministeriet. Opgavens oplysninger giver et skævt billede af proteinforbruget i Danmark, Politiken 28/5. De samme stile resulterede i en diskussion om gymnasiets niveau i faget dansk i Berlingske Tidende 26/7, 7/8 og 14/8. En undersøgelse fra gymnasiet i Ringe viser, at 1/2 af gymnasieeleverne er dårlige læsere, Fyns Amts Avis 25/8. En undersøgelse af lærernes indberetninger vedr. undervisningen i religion viser, at lærerne følger vejledningen på HF og i seminariet, men ikke i gymnasiet, Berlingske Tidende 14/7 og Kristeligt Dagblad 26/7.

Undervisningsministeriet overlader forsøget ved Langkær gymnasium i Tilst til de lokale myndigheder. I forsøget skulle undervisningen i gymnasiet, i HF og EFG integreres, Aarhus Stiftstidende 17/7 og 21/7. Beslutningen vækker forbavelse i amtet, og rektor for gymnasiet, Jens Ahm, udtrykker i samme avis 17/6-78 sin sorg over, at forsøget, som han omtaler som et strukturforsøg, blev opgivet.

I Slagelse strejker lærere og elever mod udnævnelse af en ny rektor, Politiken 3/3. Ministeriet erkender, at der er begået en formel fejl ved ansættelsen, men mener ikke at fejlen ville have fået indflydelse på den egentlige udnævnelse, så denne fastholdes, Information 4/4, Sjællands Tidende 18/4 og Berlingske Tidende og Politiken 30/6-78.

Lov om EFG, erhvervsfaglige grunduddannelser, blev vedtaget i juni efter elevdemonstrationen 24/5 og hidsig folketingsdebat. Lov af 8/6-77. Oppositionspartierne krævede, at mesterlæren blev bevaret. LO, DA og regeringen vil have mesterlæren afskaffet i 1981, men må bøje sig. Eleverne vil modtage løn i anden del af undervisningsperioden, men ikke i første del. UM siger, at regeringen og Socialdemokratiet ikke finder loven god nok, men det er rigtigt at få permanent lovgivning på dette område. (Avisårbogen 1977). Et erhvervsuddannelsesråd med repræsentanter fra de forskellige organisationer skal være rådgivende for UM opnævnes, og dets formand bliver Hans Jensen, formand for murerforbundet.

I tidsskriftet Uddannelse nr. 6, 78, oplyses, at der sidst i april er 27.000 unge, der har søgt optagelse på EFG-basisuddannelsen. Tilmeldingen oversteg kapaciteten inden for levned-

middelområdet, serviceområdet og de praktiske fag, mens jern- og metal, bygge- og anlægs- og jordbrugsområdet ikke modtager et til kapaciteten svarende antal tilmeldinger.

Loven om skolens styrelse og tilsyn

Et forslag til ny styrelseslov fremsættes i maj 77 til behandling i næste samling. Erhard Jakobsen udtaler, at hverken forældre eller elever skal styre skolen, men Folketinget. Vestkysten 4/8, og Fremskridtspartiet vil ifølge Information 24/9 oprette »upolitiske forældre-kredse« forud for det kommende skolenævnvalg. Forslaget til ny skolestyrelseslov for folkeskolen og amtgymnasierne bliver genfremsat i Folketinget i oktober, Politiken 30/10, Information 24/10 og Jyllandsposten 26/10. Ifølge dette vil forældrene i skolenævnene få deres indflydelse styrket, Berlingske Tidende 13/10. Eleverne ønsker også deres indflydelse styrket (se s. 104), og deres krav og deres agitation får stor plads i pressen, f.eks. Weekendavisen 4/11, Aarhus Stiftstidende 9/11 og Jyllandsposten 12/11. Der er mange ændringsforslag til lovforslaget, Berlingske Tidende 7/12. Bertel Haarder V udtaler, at jo færre sager et skolenævn har jo bedre, 14/12, og CD kan ikke få støtte til deres forslag om, at skolelederne skal have større magt.

Loven bliver vedtaget den 5/12, lov af 21/12-77. Forældrene bliver ene om stemmeretten i skolenævnene, lærere, elever og det politisk valgte medlem får ingen. Skolekommissionen bevares og har både folkeskolen og ungdomsskolen under sig. Fritidskommissionerne nedlægges. Der skal også vælges to forældrerepræsentanter til styrelsen af kommunale og amtslige gymnasier, Skole og Samfund nr. 1, 1978. LO og Skole og Samfund vil have en fælles valgdag til skolenævnene for hele landet, Information 24/1. UM svarer hertil, at det ikke kan lade sig gøre, da ansvaret for valgets afholdelse ligger hos kommunalbestyrelsen, Berlingske Tidende 21/1. LO opfordrer sine medlemmer til at deltage aktivt i skolenævnvalgene, 50.000 pjecer er uddelt, Berlingske Tidende 23/3. Politiken har 2/4 en hel side om skolenævnvalgene og heri oplyses bl.a., at arbejderne udgør $\frac{1}{3}$ af befolkningen, men kun hvert 20. skolenævnmedlem har arbejderbaggrund. Skole og Samfund nr. 5, 1978 oplyser, at der har været langt større valgdeltagelse end i 1974.

SEMINARIERNE

Ifølge Berlingske Tidende 28/6 søger UM finansudvalget og ikke Folketingets uddannelsesudvalg om penge til forsøg med en samordnet læreruddannelse ved Odense Universitet, Statens Erhvervspædagogiske Læreruddannelse Odense afd. og Odense Seminarium. Et forsøgssekretariat skal nedsættes, Berlingske Tidende 1/7 og 12/8. UM udtaler, at der må være mulighed for både økonomiske og pædagogiske landvindinger.

De forskellige provinsaviser melder om stor søgning til seminarierne, Kolding Avis 3/6 og Haderslev Tidende 9/6. Seminarierne har, ifølge Kristeligt Dagblad 16/8, flere ansøgere end universiteterne. De nye skærpede optagelsesregler afføder diskussioner. Bringere de nye regler seminarierne lokale islet i fare, Kristeligt Dagblad 16/8, og ansøgerne med de høje karakterer i klemme?, Berlingske Tidende 17/8. Informationerne kan oplyse, at 4.500 ansøgere er blevet afvist, og UM udtaler, at hun synes adgangsbegrænsningen har fungeret smertefrit, Berlingske Tidende 18/8.

Det rådgivende faglige landsudvalg og seminarierådet er ikke enige om de nye adgangskriterier. Seminarierådet ønsker, at lokale tilhørsforhold og indsats i ungdomsarbejde skal være pointgivende. Den endelige afgørelse ligger hos UM. Hun har to gange tidligere forsøgt at få nedlagt seminarierådet, Berlingske Tidende 6/9, Information 2/9 og Kristeligt Dagblad 9/9. Forslaget til nye optagelsesregler møder modstand i Folketingets uddannelsesudvalg, Berlingske Tidende 25/2, og UM opgiver at lave ens regler for optagelse for foråret 78. De foreslåede regler skal prøves på 4 seminarier, Politiken 2/3, Aarhus Stiftstidende 2/3. Der er 8.000 ansøgere og 5.000 må afvises, Jyllandsposten 13/5-78.

UM fremsætter lovforslag om en åbning af seminarierne, så der kan gøres brug af den ledige undervisningskapacitet, bl.a. Kristeligt Dagblad 2/12 og Berlingske Tidende 16/12. Seminarirektor Herluf Eriksen udtaler til Midtjyllands Avis 15/2, at reglerne for seminariernes udvidede virksomhed ikke må være for snævre, der må være plads til lokale initiativer og lokal selvbestemmelse. Forslag vedtages, lov af 24/5-78.

Seminarieeleverne protesterer mod det begrænsede udbud af linjefag, Politiken 1/12 og Jyske Tidende 21/12. UM fastholder den eksisterende ordning, Politiken 9/12, i første omgang, men imødekommer senere delvis elevernes krav, Berlingske Tidende 24/4, Land og Folk 26/4, og uroen på seminarierne fortsætter, Jyllandsposten 2/3 og Information 20/3.

FOLKEHØJSKOLEN

En ny højskole på Grundtvigs grundlag skal oprettes på Ærø, den skal indrettes i det gamle Hotel Harmonien i Ærøskøbing, Kristeligt Dagblad 27/12. Undervisningsinspektør Vilhelm Nielsen har beset hotellet, Fyns Amts Avis 3/2. Ifølge Kristeligt Dagblad 19/5 er det blevet for dyrt at tage på højskole; fællesrådet for de frie skoler vil søge om, at støtten til skoleophold bliver hævet.

Folkehøjskolerne har haft en overraskende fremgang i 1977/78 på 8 %. Dette kan bl.a. skyldes to årsager, for det første de fire nyåbnede højskoler: Sulisartut Højskole (Arbejderhøjskolen i Julianehåb), Den rejsende Højskole i Juelsminde, Uge Folkehøjskole og Assens Højskole. For det andet er der en stigning i antallet af arbejdsledige dagpengeberettigede elever, som tilsammen andrager ca. 100 årselever. Der er stadig stigende tilgang til de korte kurser fra 1-4 uger, ialt har 25.000 elever deltaget i et sådant kort kursus.

Statsstøtten til elever på højskoler osv. ændres med cirkulære af 23/6-78.

Skoleåret 1/7-78 til 30/6-79

FOLKESKOLEN

73.000 børn begyndte i skole i august 1978, Fredericia Dagblad 4/8, og Berlingske Tidende 6/8 kan oplyse, at et skolebarn vil med 10 års skolegang koste 108.000 kr. og med 13 års skolegang 175.000 kr. Men prisen er forskellig i de forskellige dele af landet; et skolebarn koster 9.677 kr. pr. år i Blåvandshuk og 15.500 i Lyngby-Tårnbæk, Jyllandsposten 1/5.

Den nye skolelov vurderes ved skoleårets begyndelse endnu en gang, Skole og Samfunds formand Eigil Brinch og DLFs formand Jørgen Jensen siger, at loven skal have fred et stykke tid, UM siger, at hovedindholdet i loven ligger fast, og tidligere UM Tove Nielsen siger, at den nuværende UM undergraver loven med sin administration, bl.a. Vestkysten 5/8, Berlingske Tidende 3/8 og Herning Folkeblad 7/8. Desuden siger UM, at hvis 9. klasse-prøverne var for lette, skal de laves om, Frederiksborg Amts Avis 4/8; de vil blive drøftet af fagfolk og politikere, Weekend-Avisen 18/8. Efter en faglig konference i september siger undervisningsdirektør Asger Baunsbak-Jensen, at dansk-prøverne var for svære, men regne- og matematikprøverne var snarere for lette, Politiken 3/9 og Berlingske Tidende 2/9; Anker Jørgensen siger om folkeskoleloven i trontalen, at der kan blive tale om at ændre karakter-skalaen, prøverne og timetallet i idræt og historie. Socialistisk Dagblad 4/10. Vedrørende regeringssamarbejde, også på uddannelsesområdet, siger UM til Berlingske Tidende, at det vil holde, hvis Venstre dyrker frisind og folkelighed, og Vs ordfører i uddannelsessager, Bertel Haarder siger, at han også mener, at det kan holde, men UM og hendes kaffeklub må besinde sig på, hvad de forstår ved socialisme og folkelige reformer.

Berlingske Tidende refererer over 3 dage, 22-24/10, en stor gallupundersøgelse vedr. skolen: Befolkningen mener, skolen befinder sig i en disciplinkrise, som lærerne ikke er skyld i, de mangler sanktionsmidler til disciplinens opretholdelse. Befolkningen mener også, at skolen har en opdragende opgave ved siden af den kundskabsmeddelende, og endelig mener de fleste forældre, at børnene er tilfredse med skolen, kun 3 % er direkte utilfredse.

Ekstrabladet fremlægger en regning for UMs hotelophold i Paris i december. Hun har boet på byens dyreste hotel, og 13 dage kostede 50.000 kr., 12/12, den 21/12 er beløbet steget til 67.000. UM er på det tidspunkt, hvor sagen rejses, i Kina. Ekstrabladet kan meddele, at statsministeren er rasende, han siger 17/12 til Aktuelt, at der er tale om betydelige overskridelser. Sagen vækker voldsom opmærksomhed, typerne er fede, tallene detaljerede, og de kvikke bemærkninger mange i landets aviser. Aktuelt bemærker 15/12, at sagen er ved at udvikle sig til en storm, og Ekstrabladet og andre aviser mener, UMs taburet er ved at vakle, samme dag. 24 universitets- og organisationsfolk henvender sig til statsministeren og anmoder ham om ikke at bøje sig for hetzen, Ekstrabladet og Jyllandsposten 20/12. Ved hjemkomsten afleverer UM en skriftlig redegørelse til statsministeren, hun vil imidlertid ikke betale det beløb, hendes overforbrug ifølge beregningerne er sat til, før hun har fået dokumentation for, at hun har overtrådt gældende norm, Jyllandsposten 22/12. Det spørgsmål, der rejses i flere aviser, er, om statsministeren ikke er nødt til at fælde UM, hvis regeringen ikke skal fældes i Folketinget på en hotelregning, bl.a. Ekstrabladet og Aktuelt 22/12. Ritt Bjerregaard må gå som UM, og hun udtaler til Ekstrabladet 23/12, at hun intet fortryder, og hun anser sig ikke færdig som politiker, til Jyllandsposten siger hun, at hun er faldet på grov pressehetz, 23/12. Berlingske Tidende skriver 23/12, at hun var en bedre skæbne værdig, og Land og Folk rejser spørgsmålet, om hun blev ofret a.h.t. EF-samarbejde for en pan-europæisk uddannelse, Ritt Bjerregaard var EF-modstander i 1971, Land og Folk 10/1. Den nye UM bliver Dorte Bennedsen, i Ekstrabladet karakteriseret som kaffeklubsøster, 4/1.

De ændringer i folkeskoleloven, statsministeren havde omtalt i sin trontale, drøftedes i Folketinget i november, Information 14/11 og Jyllandsposten 10/11. Ændringerne af loven bliver på grund af ministerskiftet udskudt et år, historie og idræt bliver således først styrket fra august 1980, Information 12/1 og Kristeligt Dagblad 19/1. Lov af 25/5 om ændring af folkeskoleloven.

Et skolenævn i Nr. Søby har rejst spørgsmålet, om det er i strid med folkeskoleloven, at

eleverne går i kirke til juleafslutningen. UM svarer, at eleverne godt må gå i kirke, de må bare ikke høre præsten prædike, bl.a. Jyllandsposten og Kristeligt Dagblad 1/3; juleafslutningen må således ikke have karakter af egentlig gudstjeneste. Kristeligt Dagblad stiller 10/4 spørgsmålet, om Folketingets medlemmer egentlig var på det rene med, at folkeskoleloven kunne få sådanne konsekvenser, da de vedtog den i 1975. Biskop K.C. Holm, Odense, siger, at sagen er alvorlig, fordi en lokal afgørelse er tilbøjelig til at danne præcedens, Kristeligt Dagblad 17/4. Bertel Haarder og UM bliver imidlertid enige om, at gudstjeneste og teaterforestillinger i denne sammenhæng må kunne betragtes som at være på linje, dvs. at det er forældrene, der skal afgøre, om børnene skal deltage i juleafslutningen, ved en gudstjeneste såvel som ved en teaterforestilling, Kristeligt Dagblad 24/4.

UM fremsætter et lovforslag om, at kommunerne skal oprette børnehaveklasser, Jyllandsposten 31/1. Det bliver vedtaget i juni lov af 8/6-79. I maj trækkes lovforslaget om skolepasningsordninger efter debat tilbage, det var ikke tilstrækkeligt forberedt m.h.t. omkostningerne, Venstre ville ikke gå med til, at niveauet i pasningsordningerne bliver som i fritidshjem, og BULP, medlemmer af børnekommissionen og Skole og Samfund har kritiseret forslaget, Politiken 28/12, Berlingske Tidende 10/5, 12/5 og 17/5.

Der er fejl i opgaverne ved folkeskolens afgangsprøver, og Berlingske Tidende betegner dem 1/5 som grove. Asger Baunsbak Jensen siger til Jyllandsposten 31/5, at 10. klasseprøverne var lige så svære som prøverne til realeksamen. Og DA er tilfreds med, at eleverne har fået denne »rimelige udfordring«.

Indvandrerbørnenes forhold behandles fra tid til anden, f.eks. Roskilde Dagblad 13/1, Information refererer 3/2 en rapport om indvandrerbørnene fra Ishøj. Heri hævdes, at folkeskolen kaster den ballast, indvandrerbørnene møder med, overbord, de bliver »professionelle tabere«.

Asger Baunsbak-Jensen skriver i Berlingske Tidende 24/5 om skolens ideologiske grundlag. Teknologien vil i de kommende år stille store krav til vor etik, men skolen bæres stadig af den kristelige, den politiske, folkelige og den pædagogiske arv. Og undersøgelsen »projekt skolesprog« giver ifølge Politiken et billede af tilstanden i folkeskolen; den er præget af »passivitet og desorientering«, 11/6.

Fagene

Den debat om lærernes stavefærdighed, der blev rejst i Politiken i juni 1978, fortsætter som-
meren igennem, den samler sig om to spørgsmål, hvor stor vægt skal der lægges på at kunne stave rigtigt, f.eks. Politiken 5/7 og 16/7 og Jyllandsposten 16/7, 20/7 og 26/7, og bør danskundervisningen på seminariet styrkes, Jyllandsposten 3/7 og Politiken 12/7. Fyns Amts Avis 6/8 hævder, at folk har lov til at stave, som de vil.

En gruppe ved Odense Universitet, der har undersøgt skolebøgerne i dansk, fastslår i en pjece, at de er gennemsyret af borgerlig ideologi, Information 7/7. Og CUR skal arbejde med skolens modersmålsundervisning, Information 14/1. Efter to måneders arbejde viser det sig, at der er stor uenighed blandt medlemmerne om spørgsmålet, Weekendavisen 2/2. Jyllandsposten 11/12 refererer en Observa-undersøgelse, der viser, at halvdelen af den voksne befolkning er utilfredse med skolens danskundervisning.

Forholdet mellem skole og erhvervsliv diskuteres rundt omkring i landet. I Århus er samarbejdet ikke tilstrækkelig organiseret, Aarhuus Stiftstidende 17/7. På Fyn vil det blive mu-

ligt at rekvirere repræsentanter fra en arbejdsplads gennem Arbejdernes Fællesorganisation og 5 firmaer, Morgenposten 9/7. Og 45 gæstelærere fra fagbevægelsen skal besøge skolerne i Silkeborg i arbejdskenndskab og samtidsorientering, Midtjyllands Avis 18/8.

Der er politisk pres, særlig fra Venstre, for at få historie og idræt styrket, f.eks. Politiken 3/9, og kravet vinder også tilslutning og skaber debat uden for Folketinget: lektor Axel Bolvig drøfter i en kronik i Politiken, hvorfor både yderste højre og yderste venstre gerne vil have historieundervisningen styrket, 29/7. Forskningskonsulent Henning Tjørnehøj rejser i Jyllandsposten spørgsmålet, om historiens indhold skal være »kongerøgtelse eller folkets historie«, 19/10. Hans artikel afføder en debat om redelig eller progressiv historieundervisning, Jyllandsposten 2/11, om arbejderbevægelsens plads i historien, samme sted 10/11, og i Berlingske Tidende foreslås, at historieundervisningen styrkes gennem lokalhistorie 16/11. Fagbevægelsen ønsker også historiebøgerne revideret. Asger Baunsbak-Jensen og DLF mener, at det nok kan blive vanskeligt at finde flere timer til faget, Berlingske Tidende 4/9 og 20/9. Folketinget indgår forlig om, at fagene skal styrkes, Kristeligt Dagblad 7/2. Det obligatoriske timetal skal udvides fra 22 til 24 timer, historie får 2 timer på 8. og 9. klassetrin, og idræt skal have forhøjet timetal. Latin bliver et valgfag på 10. klassetrin, Weekendavisen 27/10.

Samtidsorientering er ikke blevet det kontroversielle fag, som blev frygtet ved dets indførelse, men faget mangler lærere; de fleste siger nej, når de har haft faget i et eller to år, Politiken 29/5 og Aarhus Stiftstidende 30/5. Eleverne er ikke særlig interesserede, ifølge en undersøgelse, foretaget af DLF, er der et klart misforhold mellem det eleverne kan og fagets formål, Jyllandsposten 26/5.

Også i dette skoleår diskuteres religionsundervisningen; religionslærforeningens formand, skoleinspektør Torben Reichendorff udtaler på foreningens vegne, at det er urimeligt, at eleverne kan fritages fra undervisning i faget, Kristeligt Dagblad 1/5 og 10/5 og Berlingske Tidende 2/5. Og i Berlingske Tidende kritiseres Landscentralen for Undervisningsmidler. Den har ikke kunnet fremskaffe de lovede videobånd til amtscentralerne, og amtscentralerne hævder, at Landscentralen er overflødig, 17/3, 22/3 og 2/4.

Deling og valg af fag

De forskellige aviser refererer lokale undersøgelser over elevernes valg af fag, f.eks. vælger børnene i Holstebro de teoretiske fag og sprog, de kreative fag svigtes, Holstebro Dagblad 17/8, i Fredericia vælger eleverne de gamle fag og hjemkundskab, medens geografi og historie er på vej ud, Fredericia Dagblad 9/12, og en undersøgelse fra Århus viser, at det hverken er eleverne eller forældrene, der vælger i 7. klasse, men skolen.

Undervisningsinspektør A. Søgaard Jørgensen oplyser, at faget arbejdskenndskab er i vækst, i skoleåret 1978/79 vælger 8 % faget, medens kun 2 % valgte det året før, Berlingske Tidende. Og hver 10. skoleelev dropper sit valgfag; skolevæsenet i Odense vil undersøge hvorfor, Fyns Tidende 28/3. I Horsens vælger $\frac{2}{3}$ af eleverne udvidet kursus, Horsens Folkeblad 13/1, og Information kan 5/5 oplyse, at der igen er stigning i antallet af skoler, der vil undlade, at kursusdele på 8. og 9. klassetrin, tallet bliver 350 i 79/80.

Forsøg

Folkeskolens forsøgsråd og undervisningsministeriet støtter et forsøg på Nykøbing Mors, der oprettes en praktisk skole for unge skoletrætte, Skive Folkeblad 1/7. På Fyn er et forsøg igang med et genbrugsværksted, Fyns Amts Avis 12/12, en rapport fra det igangværende Freinet-forsøg i Odense er meget positiv, Fyns Stiftstidende 27/1. Og det forsøg med emneundervisning uden fagdelt skema, der har været i gang i Espelunden, betegnes som positivt.

Ifølge Roskilde Dagblad 13/1 vurderer en udsending fra FN forsøget med undervisning af indvandrerbørn på Strandgårdsskolen i Ishøj som positivt. Ansøgningerne om yderligere støtte fra Folkeskolens Forsøgsråd vækker imidlertid debat i kommunalbestyrelsen, da der i begrundelserne for ansøgningen er kritiske bemærkninger om skolens forhold. Skolens inspektør siger til Aktuelt, at skolen må tilføres et praktisk element, 17/1.

Nedlæggelse af skoler

Rundt omkring i landet diskuteres, hvorvidt skoler skal nedlægges eller bevares. I Aalestrup kommune skal alle skoler bevares, Viborg Stiftstidende 25/1, i de kommuner, der nu udgør Tjele storkommune, er 13 skoler nedlagt, samme sted 28/10, og i Fåborg holdes afstemning om bevarelsen af Fåborg Byskole. Til trods for at 2.793 stemte, udgjorde de ikke 60 % af de stemmeberettigede, så skolen bliver nedlagt, Fyns Tidende 13/2 og 14/2. Ifølge Næstved Tidende vil et cirkulære af 16/10-78 om kravene til faglokaler i 7-klasse skoler gøre det nemmere at bevare små skoler. Og Silkeborg får en næse af ministeriet, fordi der ikke blev stemt om nedlæggelse af Søndergadeskolen, Midtjyllands Avis 5/2.

Tre skoler på Vesterbro i København skal pr. 1/8-80 slås sammen til én stor skole. Forældre og elever protesterer, og lærerne er chokerede, Politiken 19/3 og 24/3, Berlingske Tidende de samme dage, Land og Folk 31/3. Også forældre på Frederiksberg protesterer mod skolenedlæggelser, Politiken 10/3 og 15/3. Elever fra København appellerer til skoleborgmesteren, om at deres skole må blive bevaret, Berlingske Tidende 9/5.

Specialundervisning og forsorgens udlægning

En ny bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning udsendes 25/8-78. Integrering af handicappede i normalskolen planlægges og forsøges rundt omkring i landet, i Vejle amt Vejle Amts Folkeblad 18/4, på Mors Skive Folkeblad 26/7, i Ålborg Jyllandsposten 21/8, i Vestjylland Holstebro Dagblad 16/11. Og så diskuteres det, hvorvidt det er rigtigt at integrere disse elever, Ringkøbing Amts Dagblad 28/11 og Aalborg Stiftstidende 1/12 og 13/12.

Berlingske Tidende 2/10 oplyser, at af folkeskolens 800.000 elever har 100.000 et registreret behov for socialpædagogisk bistand, og 20.000 af disse har reelle handicaps. 75.000 undervises i normalklasser med supplerende specialundervisning, 15.000 i specialklasser og 10.000 i specialskoler. Hertil vil der komme 5.000 elever fra særforsorgen. Formanden for invalideorganisationerne i Ringkøbing amt siger, at der bliver tale om en elev pr. 10. klasse, Holstebro Dagblad 14/5.

Undervisningsministeriet har ifølge Politiken udarbejdet en rapport, der viser, at halvdelen af de lærere, der underviser i specialklasser og i særforsorgen, ikke har den tilstrækkelige specialpædagogiske uddannelse, 14/11. Undervisningsinspektør I. Skov-Jørgensen fastslår i Jyllandsposten 24/11, at vi behøver 500 nye speciallærere hvert år, i de næste 10 år skal vi komme på samme niveau som vore nabolande. På DLFs kongres udtales, at lærerne i folkeskolen ikke vil have flere handicappede, før de får bedre arbejdsvilkår, Politiken og Berlingske Tidende 17/11. Og seks forældreforeninger til handicappede elever ønsker en ny specialpædagogisk læreruddannelse, Berlingske Tidende 24/4. I Folketinget rejses en sag om en multihandicappet drengs undervisning; har Undervisningsministeriet eller Socialministeriet ansvaret for denne i tiden frem til 1/1 1980? Skive Folkeblad . Socialministeren svarer, at særforsorgen er forpligtet til at undervise drengen, Jyllandsposten 8/2.

Den omstridte hjælpeskole i København, Ole Suhrsgade, skal lukkes, og eleverne overføres til Nyboder Skole, Aktuelt 5/1. Og i Århus har eleverne øget behov for specialundervisning, Aarhus Stiftstidende 28/3.

Elever - Børn

Politiken 7/7 og Aalborg Stiftstidende oplyser, at 2.000 børn forlader skolen i utide. Tallet er stigende, og i foråret 79 er der tale om 2.500, Aktuelt 9/5, Fyns Stiftstidende 7/5. Der er tale om dobbelt så mange drenge som piger, Politiken 9/5. Disse børn kommer fra de laveste sociale grupper, og hjemmene har høj skilsmisseprocent. Den formulerede årsag er utilfredshed med lærerne. LOEs formand vil have skoletræthed til debat, Berlingske Tidende 16/10, Aktuelt 20/2, den skabes på skolerne. Skoledirektør Hans Jensen, København, udtaler, at skolepædagogik er et voksende problem, Politiken 30/12. I Herlev bliver de pjækkende elever hentet, Ekstrabladet 29/12. Undervisningsinspektør I. Skov-Jørgensen siger, at fordi skolen ikke er meningsfyldt nok, bliver de store elever skoletrætte og terroriserer de mindre, Kristeligt Dagblad 9/12, Berlingske Tidende 12/12. Rundt omkring i landet bliver skoletrætheden bekæmpet på forskellig måde, f.eks. med erhvervsklasser i Karup, Viborg Stifts Folkeblad 20/1, i ungdomsskolen i Lyngby-Taarbæk, Berlingske Tidende 19/1, og ved særlige klasser i Hasle, Bornholmeren 18/1. BT hævder, at skoletræthed kan føre til selvmord 7/3 og 10/3.

Diskussionen om skolernes opbevaring og videregivelse af oplysninger om eleverne fortsætter. Ledende skolepsykolog i Kalundborg mener, at rapporter og journaler bør destrueres 28/8, i Århus indeholder kartotekerne kun det, forældrene »kan få at se«, og skolepsykologerne har tavshedspligt, Aarhus Stiftstidende 6/9, i Vejle amt har en kommune pålagt skoleinspektørerne at destruere fortrolige oplysninger om eleverne, Berlingske Tidende 7/9 og 12/10, og skolekommissionen i Kolding har besluttet at destruere skolernes oplysninger om eleverne, kartoteker skal gemmes i 10 år, Jyske Tidende 27/4. Ministeren nedsætter en arbejdsgruppe, som skal undersøge skolernes oplysningspligt, Politiken 14/10.

De ordblinde børn får ikke tilstrækkelig støtte, hævder formanden for Landsforeningen for Ordblindesagen, arkitekt Karen Eggen, Berlingske Tidende 25/10. Medarbejderne ved Ordblindeinstituttet i Hellerup protesterer flere gange over deres arbejdsforhold, Berlingske Tidende 27/10, Information 28/10 og Politiken 17/2.

LOE kræver på sit landsmøde længere timer, BT 3/11. Repræsentanter for organisationen besætter UM's kontor for at spørge om, hvorfor hun ikke besvarede deres spørgsmål. UM erklærer, at hun ikke vil tage særlig hensyn til elever. De må lave aftaler som andre,

Berlingske Tidende 24/11, BT 25/11. En tidligere og en nuværende repræsentant for LOE siger i et interview, at de og andre børn møder ringe forståelse for deres krav, Politiken 4/11.

Lærernes krav, om at 11 timers reglen skal overholdes, får konsekvenser for lejrskolerne. 25.000 elever demonstrerer i København for, at lejrskolerne skal bevares, Ekstrabladet 8/2. Der er også aktioner i mange andre danske byer, f.eks. i Odense, Fyns Stiftstidende 8/2. Elevernes samtale med UM gav ingen resultater, Politiken 10/2.

I Hirtshals har drenge rensset rødspætter til langt ud på natten, og dette er gået ud over deres skolearbejde. En sådan form for børnearbejde er desuden ulovlig. Drengene vil imidlertid gerne fortsætte. Vendsyssel Tidende 11/11.

Og aviserne har flere gange beskrivelser af vold, »mobning« og terror på skolerne, f.eks. Ekstrabladet 25-27/10 og BT 11/12. I Ballerup-Måløv kommune skal eleverne passe bedre på inventaret, en pjece er udarbejdet og skal uddeles. Og i Århus skal forældrene hæfte økonomisk for elevernes hærværk, Amtsavisen 31/5.

Skole/hjem samarbejde

Ålborg Stiftstidende mener, at forældrene er usikre over for skolenævnssarbejde, 23/10. I marts kan Skole og Samfund fremlægge tallene for deltagelsen i skolenævnssvalget foråret 78. Der blev holdt afstemningsvalg på 45 % af landets skoler, og 31 % af forældrene stemte. Valgdeltagelsen er således større end i 74, men nogen direkte sammenligning er ikke mulig, da valget opgøres anderledes i 78 end i 74. Opgørelsen fra 78 viser desuden, at valgdeltagelsen var størst ved de mindre skoler, at der var stor forskel på valgdeltagelsen i de forskellige amter, og at flere kvinder blev valgt end i 74. Kvinderne udgør 45 % af nævnssmedlemmerne nu, mod 33 % efter forrige valg, Skole og Samfund nr. 2, 1979.

Berlingske Tidende refererer en sag, om hvorvidt skolenævnene har ret til at efterkontrollere det af lærerne fremskillede undervisningsmateriale. UM svarer, at en sådan ordning må kunne etableres, selv om dette tilfælde ikke er omtalt i vejledningen, 23/4.

Og foreningen Skole og Samfund mener, at skolenævnene skal have tilsyn med skolepædagogordningerne.

Lærere

DLFs kongres i november vækker voldsom opmærksomhed p.g.a. formandens bestemte tale, om at lærerne skal arbejde efter reglerne, Politiken 17/11. Foreningens medlemmer skal overholde arbejdsmiljølovens hvilebestemmelse om 11 timers hvil, hvilket medfører, at møder o.l. skal slutte kl. 21⁰⁰, hvis lærerne skal møde næste dag kl. 8⁰⁰, Berlingske Tidende 8/1. Lærerne vil også standse indslusningen af handicappede i folkeskolen, hvis ikke deres krav om færre katedertimer bliver imødekommet, Information 12/1. Samtidig oplyses der om spændinger i foreningen, den var ved at splittes under kongressen, på spørgsmålet om hvem der skal undervise i børnehaveklasserne, Ekstrabladet og Berlingske Tidende 18/11. Ifølge Information 13/11 og 18/11 udøver foreningen censur over for annoncer til foreningens blad Folkeskolen, annoncer fra Unge Pædagoger og Socialistiske Læreres Forening er stoppet. Der er uro i lærerforeningerne i København, Berlingske Tidende 28/9, Socialistisk Dagblad 12/10, Politiken 24/4, og i Århus, Information 5/7. Foreningens formand Jørgen Jensen beskylder i Berlingske Tidende Unge Pædagoger for at ville sprænge og undergrave for-

eningen, 22/4. Unge Pædagoger opfordrer til strejke for aktionens egen skyld, medens DLF kun opfordrer til aktion, når medlemmerne har følt sig virkelig trængt. En skoleinspektør anklager DLF for at føre inkonsekvent politik for at holde sammen på foreningen, – man giver efter for de højest råbende, bl.a. Fyns Amts Avis 24/4 og Aalborg Stiftstidende 15/5. Ifølge Information indleder foreningen en skrækkampagne, medlemmerne skal være på vagt over for illoyale kolleger, 5/5. En fraktion af DLF er dannet, den kalder sig moderate lærere, har arbejdsgrupper i forskellige amter og er uenig i DLFs aktionsform og aktioner, Midtjyllands Avis 7/6 og Kristeligt Dagblad 26/6.

Lærernes bestemmelse om at overholde 11-timersreglen skaber problemer og vækker debat over hele landet. Socialforskningsinstituttet vil lave en stikprøveundersøgelse vedrørende lærernes arbejdstid, Politiken 16/2, Berlingske Tidende 19/2. Skole og Samfunds formand, Eigil Brinch, siger, at 11-timersreglen er grotesk, og skal den overholdes, må skole/hjem samarbejdet skemalægges, Berlingske Tidende 10/3. Og Politiken oplyser 15/3, at der er opnået enighed om overholdelse af 11-timersreglen, så lejrskolerne inden for Danmarks grænser skulle være reddet, og om hvem der skal undervise i børnehaveklasserne, 8/4.

DLF har, ifølge Politiken 19/1, udarbejdet et notat om metodefriheden. Den var tidligere et privat professionelt anliggende. Det kan den ikke længere være, fordi læreren ifølge den nye lov skal samarbejde med eleverne, med hverandre og på tværs af fagene. Dette samarbejde sætter nye grænser for lærerens frihed. Notatets konklusion er, at metodefriheden stadig eksisterer, den er bare forandret.

I skoleåret 77/78 blev en sag vedr. »Berufsverbot« ved en læreransættelse i Århus indklaget til ombudsmanden (se s. 105). Ombudsmanden erklærer, ifølge Aarhus Stiftstidende 25/2, at der ikke ved ansættelsen har været tale om politisk foricensur, skolekommissionen får dog en næse for sin behandling af sagen. Ombudsmanden afviser også, at der har været tale om »Berufsverbot« ved en læreransættelse i Silkeborg (se s. 105), dog bør der ikke snages i ansøgerens religiøse og politiske forhold, Midtjyllands Avis 7/6.

Ifølge Berlingske Tidende 10/6 forhandler lærerne med staten om færre undervisningstimer. Avisen hævder, at hvis lærernes krav bliver imødekommet, vil det betyde en merudgift på én milliard. Bliver kravene ikke det, vil lærerne planlægge en arbejde-efter-reglerne aktion, der vil lamme skole/hjem samarbejdet. Skole og Samfund kræver dispensation for 11-timersreglen, og Eigil Brinch mener, forældrene er ved at være sure på skolen, Berlingske Tidende og Politiken 29/6.

16-19 ÅRIGE

Ungdomsskolerne over hele landet tilbyder mange og nye aktiviteter, f.eks. ifølge Fyns Amts Avis 13/8, Holstebro Dagblad 24/8, Viborg Stifts Folkeblad 31/8 og Frederikshavns Avis 29/12.

Der er stor søgning til landets efterskoler, Berlingske Tidende og Fredericia Dagblad 8/12 samt Fyns Tidende 12/12. Alt er udsolgt på halvdelen af skolerne næste år. Der er også flere efterskoler, der var 120 skoler i året 77/78 og 127 i skoleåret 78/79, Undervisningsministeriets fortegnelse dec. 1978. Og flere steder drøftes oprettelsen af nye efterskoler, Sjællands Tidende 9/1, Holbæk Amts Venstreblad og Roskilde Tidende 7/2. Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler påpeger igen, at statsstøtten er for lille og stadig forringes til det stadig stigende elevtal, Kristeligt Dagblad 4/5. Et cirkulære om statsstøtte til elever på høj- og efterskoler udsendes 27/7-78 og bekendtgørelse 27/6-79.

Mange unge søger EFG, men der er stor mangel på lærepladser, så 5.500 unge må afvises, oplyser UM til Berlingske Tidende 10/5, i Nordjylland er der derimod pladser nok, fordi de unge der stadig søger mesterlæren.

Ifølge Information 22/3 spørger de Radikale, om ikke den store tilgang af unge til gymnasiet – 40 % af en årgang forventes at søge – må resultere i planer om en uddannelse af de 16-19-årige. Århus amtsråd vil forelægge UM forslag til en skoleform om samordning af gymnasiet og EFG. Og den socialdemokratiske ordfører Jimmy Stahr siger, at det er vanvittigt, at gymnasieskolen stadig udbygges, og erhvervsuddannelserne ligger stille; derved forvrides uddannelsessystemet, Berlingske Tidende 14/6. Amtsskoleinspektør Herluf Rasmussen mener, årsagen til skævhederne i ungdomsuddannelserne skyldes, at planlægningen inden for gymnasieområdet fungerer bedre end inden for erhvervsuddannelserne. Og det gør den, fordi gymnasierne bliver planlagt og finansieret af amterne, medens erhvervsskolerne er private institutioner, der styres og stort set finansieres af ministeriet. Amtsrådsforeningen har så sent som i 1977 foreslået at overtage den samlede planlægning af ungdomsuddannelserne, Jyllandsposten 21/6. DA er imod, at amterne overtager planlægningen og styringen af EFG og finder forslaget »molboagtigt«, Berlingske Tidende 11/6, og formanden for Teknisk Skoleforening, oldermann Holger Voigt-Petersen, er også modstander af en sådan ordning, samme sted 21/6.

Gymnasieskolen

Der er stadig stigende tilgang til gymnasierne over hele landet, og der oprettes nødgymnasier på Fyn, i Frederiksborg amt og i Ålborg på den tekniske skole, Berlingske Tidende og Frederiksborg Amts Avis 6/7 og 11/7, Fyns Stiftstidende og Fyns Tidende 26/7 og 27/7 og Aalborg Stiftstidende 28/9. Samtidig fortsætter debatten, om hvor de nye gymnasier skal placeres. Vestsjællands amt overtager Haslev Gymnasium, Sjællands Tidende 17/11, beboerne i Sæby vil klage til ministeriet over, at der intet gymnasium kom, og byrådet i Løgstør vil også klage, Vendsyssel Tidende 13/11 og Løgstør Tidende 17/11.

Den store søgning og planerne for nye gymnasier afføder en diskussion, om hvorvidt de fremtidige gymnasier skal være store eller små, f.eks. Aalborg Stiftstidende 17/8 og 19/8 og Fyns Amts Avis 19/8 og 30/8. UM udtaler til Folketingets Uddannelsesudvalg, at de fremtidige gymnasier skal være små med 4-5 spor og opføres i mindre byer og tyndt befolkede egne, – derved vil flere elever komme i gymnasiet, Kolding Folkeblad 12/12.

Ændringer i gymnasieundervisningens indhold drøftes til stadighed, f.eks. Politiken 16/8 og Information 18/8, i Berlingske Tidende foreslås, at gymnasiet omdannes til en lektiefri skole med praktiske fag, 18/8, 4 gymnasielærere hævder i Politikens kronik 11/12, at gymnasiet har problemer, som de mener skyldes, at undervisningen er teoretisk og fagene isolerede, og K. Helveg Petersen skriver, at gymnasiets krise skyldes, at det søges af for mange unge, og det er så isoleret fra samfundets øvrige aktiviteter, Politiken 10/4. GLO ønsker flere penge til forsøgsprojekter, Berlingske Tidende 11/2, og ifølge Gymnasieskolen er der en stigning i antallet af forsøg og forsøgsansøgninger; desuden er bekendtgørelsen om undervisningen så rummelig, at det ikke altid er nødvendigt med ansøgning. Forsøgene omfatter udvidet undervisning i enkelte fag og forsøgene med tværfagligt samarbejde i Herlev, Gymnasieskolen nr. 16, 1979.

GL mener, ifølge Fyns Tidende 8/2, at 28 elever i klassen er for mange, de svage elever

har ingen chance. Og GLO siger, at dens medlemmer føler sig som burhøns, Berlingske Tidende 10/4. Trivselen på danske gymnasier skal måles af en projektgruppe fra Århus Universitet, Berlingske Tidende 15/10. Ifølge en trivselsundersøgelse, foretaget på 12 gymnasier, mener eleverne, at undervisningen er for teoretisk, Politiken 1/1; en undersøgelse foretaget af medarbejdere ved AUC viser, at karaktergivning i gymnasiet har social slagside, arbejderbørnene får lavere karakterer, Politiken 19/5. Og ifølge Politiken 5/4 er stigningerne i bevillingerne til folkeskolen langt større end stigningerne i bevillingerne til gymnasiet.

Oprettelsen af et kristent gymnasium i Ringkøbing amt drøftes stadig, Kristeligt Dagblad 22/9, 22/2, 14/3, 21/4 og 12/5, og en kreds af forældre og pædagoger ønsker at starte et kristent gymnasium i Hillerød, Frederiksborg Amts Avis 3/3.

Et cirkulære bliver udsendt vedr. elevernes mødepligt, aflevering af skriftlige opgaver og deres åndelige tilstedeværelse. Gymnasieeleverne over hele landet protesterer og demonstrerer, Politiken 12/3. UM erklærer i første omgang i Folketingets spørgetid, at cirkulæret vil stå ved magt, men man vil fra ministeriets side være på vagt overfor, at der ikke sker misbrug eller forskelsbehandling, Berlingske Tidende 22/3. Senere trækkes cirkulæret tilbage for at blive ændret; der skal føres regnskaber med elevernes forsømmelser og manglende udførelse af arbejdsopgaver, Politiken 19/4. UM svarer på en forespørgsel i Folketinget, at hun ikke betragter elevorganisationerne som forhandlingsberettigede i traditionel forstand, men som interesseorganisationer, Berlingske Tidende 26/4.

SEMINARIERNE

Haderslevs rektor, der har prøvet de nye vejledende optagelsesregler, udtaler til Jyske Tidende 6/7, at reglerne nok er praktiske, men de giver en del samvittighedskvaler. De nye regler vil ikke som ventet medføre, at kvinderne vil dominere læreruddannelsen, Politiken 16/7, reglerne omtales i løbet af året f.eks. Politiken 19/3 og 1/3, og de udsendes 9/4-79. De private seminarier har været modstandere af ensartede optagelsesbetingelser. Ifølge bekendtgørelsen vil foruden karakterer fra studentereksamen, erhvervsforberedende uddannelse, erhvervsarbejde, højskoleophold osv. give point. Lokalt tilhørsforhold giver ikke point, og seminarierne har to justeringspoint, Politiken 9/5.

Den åbning af seminarierne, der er vedtaget i Folketinget, vil give mulighed for, at nye befolkningsgrupper kan tage enkeltfagskusus. Cirkulære om denne ordning bliver udsendt 20/9, Politiken 6/10, Morgenposten, Fyn 26/11 og Aalborg Stiftstidende 22/5.

Ved Kolding Seminarium planlægges en pædagogisk grunduddannelse med halvandet års varighed, der er problemorienteret, Jyske Tidende 22/10. Seminariets lærere er uenige, samme sted 13/1, og seminariets rektor oplyser, at forsøget forsinkes af Ritt Bjerregaards afskedigelse, samme sted 25/2. Ved Hjørring Seminarium er et forsøg i gang med samordning af de forskellige pædagogiske linjer; forsøget skal køre i 3 år, Vendsyssel Tidende 8/6. I Haslev er et forsøg i gang, hvor undervisningen tager sit udgangspunkt i »lærersituationens praksis«, Næstved Tidende 9/6. Og debatten om seminariestuderendes manglende stavefærdighed fra sommeren 78 vil føre til, at den skriftlige prøve i dansk på seminarierne genindføres, Berlingske Tidende 6/9.

FOLKEHØJSKOLEN

Højskolernes tilstand i 1978 kan ikke sammenlignes med året før p.g.a. finansårets omlægning. Men tallene tyder på, at skolerne har holdt deres elevtal og at dette nok også har haft en svag stigning. De arbejdsløshedsforsikrede elever udgjorde 14 % af eleverne, og dette tal er en anelse lavere end året før. Hvor mange ungdomsarbejdsløse, der søger højskole, er vanskeligt at afgøre, Højskolebladet nr. 15 1979. Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark vil i større udstrækning arbejde for, at unge arbejdsløse kommer på højskole, Kristeligt Dagblad 21/8.

Ærø Folkehøjskole startede 1/8 og blev højtideligt indviet, Fyns Amts Avis 27/11. Try Højskole blev efter debat omdannet til landbrugsskole, Højskolebladet nr. 15, 1979. Hjerteforeningen vil lave en sundhedshøjskole ved Skagen, Skagens Avis 26/4, og en antroposofisk højskole skal starte ved Skanderborg, Aarhus Stiftstidende 6/9.

På Restrup Højskole vil man konsekvent ophæve skellet mellem håndens og åndens arbejde, Aalborg Stiftstidende 30/11. Dette er, ifølge undervisningsinspektør Vilhelm Nielsen, en bestræbelse, der er ret udbredt; praktisk arbejde skal indføres af ideologiske og pædagogiske grunde og for at tiltrække flere elever. Ministeriet anvender den tommelfingerregel, at det praktiske arbejde ikke må udgøre mere end 20 timer pr. uge og højst halvdelen af undervisningen, Højskolebladet nr. 15, 1979.

GRØNLAND OG FÆRØERNE 1/4-77 TIL 30/6-79

Information kan 6/4-77 oplyse, at lærermangelen på Grønland er katastrofal, derfor må 650 16-18-årige fra Grønland søge skole i Danmark, Berlingske Tidende 21/8-77. Ifølge Kolding Avis 28/4-77 er konflikten mellem DLF og Grønlandsministeriet løst, så blokaden af lærerstillingen på Grønland kan hæves. Og ifølge Jyllandsposten 19/5-78 skal seminarieelever fra Grønland efter ønske fra Landsrådet ikke længere opholde sig et år i Danmark.

Der er oprettet en arbejderhøjskole i Julianehåb, Højskolebladet nr. 22 1978.

Hjemmestyre bliver indført på Grønland 1/5-79, og skolen og erhvervsuddannelsen vil overgå til hjemmestyre senest 1/1-81, lov af 29/11-78. Landstinget har vedtaget en bemyndigelseslov om folkeskolen i Grønland, og ifølge denne skal folkeskolen bestå af en 9-årig hovedskole, som kan videreføres med frivillige klasser. Der skal være undervisningspligt, ret til specialundervisning og undervisningen, kostskolerne og undervisningsmaterialerne skal være gratis. Det grønlandske skolevæsen vil modtage et bloktilskud fra den danske stat, der svarer til det beløb, der blev ydet inden hjemmestyrets indførelse. Et af de spørgsmål, der ikke er afklaret er, hvilket omfang Danmarks-uddannelse skal have for skoleelever og erhvervsuddannelsessøgende, Uddannelse nr. 1 og 6, 1979.

Folkeskolen, læreruddannelsen, fritidsundervisningen og størstedelen af erhvervsuddannelserne på Færøerne er blevet planlagt, administreret og finansieret fra Danmark. 2/2-79 vedtog Folketinget fire rammelove for henholdsvis folkeskolen, læreruddannelsen, fritidsundervisningen og erhvervsuddannelserne, stadfæstet 14/2. Disse love gør det muligt for landstyre, at planlægge, lovgive og administrere på disse områder, samtidig med at statstilskudet fra Danmark kan beholdes. Der skal indsendes årlige budgetter til ministeriet, og tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af UM efter forhandlinger med hjemmestyre til 1/8-79, Uddannelse nr. 6, 1979 og bekendtgørelse af 15/6.

Tvindskolerne omtales med jævne mellemrum i året 77-78, Horsens Folkeblad meddeler 11/6, at skolerne køber Juelsminde Kysthospital, Information omtaler, hvorledes 114 unge blev af med skoletrætheden 26/6, og Jyske Tidende oplyser, at vindmøllen går 29/3. Omtalen er positiv. I maj 78 opstår en heftig debat om skolerne, efter at nogle tidligere lærere i Information 12/5 har hævdet, at skolerne udøver et stærkt gruppepres, der bl.a. fører til angiveri, og at skolerne er autoritært ledede og alle beslutninger tages af skolens leder Mogens Amdi Petersen.

Reaktionerne i pressen er voldsomme, BT 13/5 skriver, at eleverne flygter fra Tvindskolerne om natten, og Berlingske Tidende samme dag at demokratiet har trange kår. I Jyllandsposten 14/5 citeres Kaare P. Johannsens bog Bavianer, hvori det hævdes, at skolerne er præget af nonne- og munkementaltitet. Tvindskolerne er tavse.

Information påpeger i en leder 17/5, at det i denne tid ikke må glemmes, at Tvindskolerne har været i stand til at løse pædagogiske opgaver, som resten af skolesystemet helt eller delvis har opgivet. Socialistisk Dagblad skriver 20/5, at skolerne ikke kan svare på kritikken uden at bryde med et grundlæggende princip, nemlig ikke at udtrykke sig teoretisk. Deres pædagogik er nemlig ikke formuleret, den skal dannes i samarbejde mellem lærer og deltager – i fællesskabet. En tidligere elev understøtter dette syn, men en af hans kritikpunkter er desuden, at man ikke på Tvind vil indse, at der ud af en praksissituation ikke altid gror den rigtige opfattelse eller teori, Information 25/5.

Den 22/5 svarer Den Rejsende Højskoles lærergruppe på kritikken. De redegør for de pædagogiske principper, der udmøntes i slagord som »... jo mere der kommer igang, jo mere vil du lave«, og »... kun Palle er alene i verden«. De redegør også for skolernes økonomi og for Den Rejsende Højskoles arbejdsform. Men kritikken imødegås egentlig ikke med denne artikel. Forfatterne erkender nok, at der er begået fejl, men ikke hvilke og hvorledes.

Samtidig er der artikler om Tvindskolerne i en række aviser, Amdi Petersens særprægede og rige personlighed beskrives, Berlingske Tidende 21/5 og Jyllandsposten 21/5. Forældre og elever roser Tvind, f.eks. BT 20/5, eller forsøger at forklare, Jyllandsposten 28/5 og Information 27/5. Socialistisk Dagblad drøfter i en leder 25/5, hvorvidt Tvindskolerne i deres opgør med individualismen har klaret at bevare respekten for den enkelte kammerats følelser og problemer, og om de har magtet at udforme en kollektiv livsform.

I Berlingske Tidende 28/5 svarer en anden lærergruppe på kritikken. De fastslår, at skolerne ikke er et alternativt samfund, men skoler hvor der både skal læres »noget i en bog« og at handle. Intentionerne med grupperne og gruppemøderne er, at de unge skal lære at udøve kritik, at sige fra. De som har forladt skolerne har måske ikke kunnet leve op til andres eller egne forventninger. Disciplinen er en nødvendig konsekvens af at respektere hinanden. Men også de erkender, at der er begået fejl.

UM siger til Berlingske Tidende 30/5, at hun ikke har modtaget klager over Tvind. Det ministerielle ansvar er først og fremmest af økonomisk art, og det er frivilligt at tage på højskole. Weekendavisen har 9/6 en artikel om, hvorledes lærere fra Det Nødvendige Seminarium arbejder i folkeskolen. De karakteriseres som dygtige og arbejdsomme, og de skaffer sig stor indflydelse.

Der er så relativt stille om Tvindskolerne i de følgende måneder. Dog kan Jyllandsposten

oplyse, at der har været diskussion mellem S og V om formen for støtten til Det Nødvendige Seminarium. V siger, at skal det støttes, skal Den frie Lærerskole i Ollerup også støttes.

I februar rejses der en heftig kritik af Tvind/SID skolen Bustrup Efterskole, der er psykisk terror og jernhård kadaverdisciplin, Information 23/2 og 3/3 og Skive Folkeblad 23/2 og 10/3, og Berlingske Tidende 11/3. Berlingske Tidende rejser samme dag spørgsmålet, om Bustrup og de andre skoler SID har engageret sig i, i større grad repræsenterer arbejderklassens skolesyn end Socialdemokratiet. SID giver ifølge samme avis 13/3 Tvind »en kold skulder«. Lærer i folkeskolen Tove Hviid diskuterer i en artikel i Information individuel frihed og rejser spørgsmålet, om det er muligt at skabe en frigørende pædagogik gennem en autoritær pædagogik, eller er en sådan nødvendig i et kapitalistisk land. Og må frigørelse komme nedfra med udspring i den direkte, erfarede undertrykkelse? 16/3.

Økonomisk/administrativ leder af Tvind, Poul Jørgensen, siger i en samtale med Information 17/3, at det primære på skolerne er at få de praktiske projekter gennemført; derfor er disciplin og gruppepres nødvendig. Skolernes program er forholdet mellem teori og praksis og ikke elevernes personlige kvalificering. Dog bør eleverne gennem arbejde få en positiv selvopfattelse, han kender ikke eksempler på, at eleverne har lidt sådanne nederlag som de fremførte, men ethvert menneskeligt samarbejde er jo en dialektisk proces inden for rammen af kærlighed og krav.

Den 24/3 offentliggør Information et papir, forfattet af Mogens Amdi Petersen, om Tvindskolernes mål. Skolernes mål er at forberede og gennemføre en samfundsomvæltning, der vil »styrte de få fra fadet og indsætte vi mange ... der repræsenterer begyndelsen til et samfund, hvor arbejderklassen og dens allierede udstikker retningslinjerne for produktion og kultur«. Skal denne samfundsomvæltning realiseres, må der foregå en alsidig opdragelse af de unge. Amdi Petersen skriver imidlertid intet om, hvilken form samfundsomvæltningen får/skal have, om den er voldelig og om der er tale om en flertalsomvæltning. Denne artikel gengives i mange aviser og vækker debat, Berlingske Tidende skriver f.eks. i en leder, at skolerne nok gerne har villet skjule det revolutionære mål, men nu »kan rekrutteringen foregå i åbenhed«, 1/4. Amdi Petersen oplyser, at det offentliggjorte papir ikke er Tvindskolernes program, men et flere år gammelt internt debatoplæg, Politiken 31/3, Information 2/4, Berlingske Tidende 3/4. Amdi Petersen siger, at sætningerne i dag lyder lidt hule, lærergruppen er ikke kommet sammen om en pædagogisk eller politisk doktrin, men for at lave en skole. Lærerne udtaler, ifølge Information og Berlingske Tidende 31/3, at de alle er antifascister og antiimperialister og mener, at Danmark er et klassesamfund. Jyllandsposten oplyser 4/4, at SID vil trække sin støtte tilbage, hvis ideen, om at skolerne skal skabe revolutionære elementer, fastholdes. SIDs blad har et stort interview med Amdi Petersen, refereret i Information 6/4; han mener, at det er et fremskridt, at en skoles autoritære overbygning er erstattet med elevernes egne beslutninger; det er nødvendigt med enighed og disciplin m.h.t. skolens rammer, og konflikter og parforhold skal diskuteres for at løse op for modsætninger og for at opdrage til solidaritet. Der skal udgives en bog om skolerne. Samtidig svarer en lærergruppe fra 7 efterskoler meget detaljeret på de forskellige kritikpunkter, og de ender med at skrive, at de gerne så, at debatten fik et fastere udgangspunkt i virkeligheden – i skolernes arbejde, der er en læreproces lærere og elever udvikler sammen, hvor der bliver begået en masse fejl og sker en masse nyt, Information 2/4.

UM siger i Folketingets uddannelsesudvalg, ifølge Berlingske Tidende 5/4, at ministeriet ingen indflydelse har på de private skolars mål, men økonomi, de sundhedsmæssige forhold

og lærerkræfternes kvalifikationer skal være i orden, og hun siger 4/5, at friskoleloven skal beskyttes; indskrænkninger kan føre til et rent statsligt skolevæsen, Berlingske Tidende. UM oplyser 26/5 ifølge Berlingske Tidende, at der er 151 lærere ved Tvindskolerne, af dem har 21 folkeskolelærereksamen, 4 bifagseksamen, 57 har et kursus på Den rejsende Højskole og 11 har ingen pædagogisk uddannelse.

I en måned har både lokale og københavnske blade store artikler om Tvind. Elever og forældre kritiserer og roser skolerne, f.eks. Berlingske Tidende 1/4 og 24/4 og Information 14/4 og Jyllandsposten 15/4. Ekstrabladet og BT tager de fede typer frem, f.eks. Guru Amdi, den tavse profet, 31/3. Dog må Jakob Ludvigsen, journalist m.m., erkende, efter et besøg på Tvind, at det var »forbandet svært at finde terror« ... Ekstrabladet 11/4.

Tvindskolerne udsender en rapport til pressen på 12 sider, der beskriver en uges undervisning, Berlingske Tidende 9/4. Og UM udtaler til Information 30/6, at uden debatten om Tvindskolerne ville vi have været langt tilbage i vor debat om forholdet mellem teori og praksis. Det er meget spændende med et projekt i så stor skala, men desværre er der nogle, der rejser børster, når visse »hade-ord« bliver nævnt.

U-90 FRA SEPTEMBER 77 TIL JUNI 79

U-90, der er en rapport om Danmarks fremtidige uddannelsessystem, udarbejdet af CUR på bestilling fra UM, omtales i september 77 flere gange i Weekendavisen 9/9 og 16/9 og i Land og Folk 7/9. Tidl. departementschef, formand for CUR, Erik Ib Schmidt præsenterer i decbr. og januar 78 U-90 for pressen. Alle unge skal i 1990 have et uddannelses tilbud, der er afpasset efter deres forudsætninger, restgruppen vil være udryddet, samfundets ældre skal også have tilbud om uddannelse, og kommunerne skal have pligt til at oprette børnehaveklasser. Reformerne bør koncentreres om 3 områder, førskolestadiet, de 16-19-årige og voksenundervisningen, Weekendavisen 16/12 og 23/12, Berlingske Tidende 23/1.

Politiken refererer indholdet af U-90 noget anderledes, f.eks. påpeges i denne avis, at folkeskolens musiske aktiviteter skal vurderes nøjere, og at ungdomsuddannelserne skal opbygges efter EFG-modellen, og at de videregående studier skal indeholde en vekselvirkning mellem teori og praksis, 1/2 og 19/2.

Ifølge Information 21/12 og 3/2 har 4 medlemmer af CUR, næsten halvdelen af dem der er udpeget af ministeren, udsendt en mindretalsudtalelse. Gruppen afgiver en mindretalsudtalelse, fordi de finder, at CURs flertalsudtalelse næppe vil resultere i andet end lapperier på det nuværende uddannelsessystem. UM har desuden bestilt en uddannelsesplan, hvori der også skal peges på, hvilke politiske beslutninger, der må tages på uddannelsesområdet, og det bliver kun i begrænset omfang gjort i flertallets plan. Mindretallet foreslår, at undervisningspligten starter i 5 års alderen, at folkeskolen har et begyndelsesforløb på 2-3 år, hvorefter en 7-årig grundskole uden eksamen følger, og derefter et 3-årigt skoleforløb, der er opdelt i en række hovedområder i lighed med EFG og med både praktisk og teoretisk indhold. Disse planer skal afprøves i en forsøgsperiode. Mindretallets udtalelse gengives i Information i februar 78. En anden kritisk mindretalsudtalelse er afgivet af DSR, og den refereres kort i Socialistisk Dagblad 26/2.

I de følgende par måneder refereres og diskuteres U-90 på grundlag af et fortryk, der er blevet udsendt til et begrænset antal personer. I maj udkommer bogen eller bøgerne, og de-

batten bliver bredere. De mange indlæg kan deles i grupper. de mest talrige indlæg kommer fra grupper, der politisk set står til højre for regeringen. Bertel Haarder citeres i Information for allerede i marts at have sagt, at U-90 er ubrugelig som forhandlingsgrundlag og dødsens farlig, 25/3. I Berlingske Tidende hævdes, at der i U-90 er indlagt politisk sprængstof, 18/3. Borgmester John Winter, K, MF, hævder i Berlingske Tidende 8/5, at U-90 er et farligt dokument, bl.a. fordi det vil bryde børnenes tilknytning til familien. Gerda Møller, K, siger under Folketingsdebatten om U-90, at efter hendes opfattelse mener forfatterne bag U-90, at skolen skal påvirke børnene holdningsmæssigt, og at alle børn skal kunne lige meget; begge dele tager hun skarpt afstand fra. U-90 får ifølge aviserne en hård medfart i Folketinget, f.eks. Berlingske Tidende 25/5, og forfatterinden Elsa Gress hævder i saftige vendinger, at hvis U-90 bliver en realitet, vil vore børn blive behandlingsobjekter, dømt til livslang uddannelse, Berlingske Tidende 29/10. U-90 angribes i de følgende måneder således for at ville ensrette og for at ville fremme »sindslagstvung«, f.eks. Jyske Tidende 12/7, Berlingske Tidende 31/7 og Aalborg Stiftstidende 26/10. Der fokuseres i disse angreb først og fremmest på de lighedsfremmende foranstaltninger, som foreslås i U-90, uden at disse afsnit i rapporten egentlig underkastes analyse.

Grupper og personer, der hævder at forsvare et kristent livssyn, angriber U-90 med beslægtede argumenter. Forældrenes børnekommission, der arbejder for den danske families fortsatte beståen i frihed, hævder, at U-90 er udtryk for foragt og mistillid til forældrene. Vendsyssel Tidende 29/10. Kommissionen gør op med U-90 i en bog, Lighed og Frihed, og anmelderen i Frederiksborg Amts Avis 17/10 mener, at der er tale om en gruppe intellektuelles opgør med en anden. Kr.F.partis gruppeformand i Folketinget, Christian Christensen, siger til Berlingske Tidende 19/11, at der i rapporten er anstiftelse til oprør mod forældrene. Og Landsforeningen af Menighedsråd udtaler, at U-90 har svigtet en kristen livsholdning, Djursland 11/6-79.

Kredse til venstre for regeringen angriber U-90 under Folketingsdebatten. Ebba Strange, SF, siger f.eks., at rapporten er fuld af kompromisser, Jyllandsposten 26/5. Desuden hævder Jørgen Houmann Sørensen, AUC, at U-90 er udtryk for den moderne kapitalismes krav til uddannelsessystemet, Aalborg Stiftstidende 6/11 og 7/11.

En talsmand fra hver gruppe, Bertel Haarder, V, og Henning Salling-Olesen, RUC og medforfatter til Dansk Uddannelsesplanlægnings Elendighed, diskuterer U-90 i Weekendavisen 13/10. De er enige om, at skolen skal opdrage, men de er uenige om til hvilke holdninger, og om hvad lighed er.

Og endelig er der en række angreb på U-90, der er præget af en mere kølig og nøgtern analyse. I Kristeligt Dagblad hævdes allerede i marts 78, at U-90 mere er fremskrivning af skoletanker fra de glade 60-ere end nytænkning, 18/3. Helge Severinsen, forstander for Skælskør Højskole, støtter i en kronik i Politiken 11/5 denne tanke. I U-90 skulle kendsgerningerne om dagens uddannelsessystem klarlægges og prognoser formuleres, men i stedet for er de senere års samfundsudvikling beskrevet og disse tendenser fremskrevet – ligesom i P-Planerne. Desuden angribes forfatterne bag U-90 for at have taget livet af pædagogikken, Politiken 9/10, for at have glemt de sent udviklede, Politiken 2/11 og Aalborg Stiftstidende 13/12, og for simpelthen at have glemt barnet, Sammenslutningen af Orienteringslærere, Politiken 5/1-79.

Den socialdemokratiske ordfører i Folketinget, Jimmy Stahr, forsvare U-90, Berlingske Tidende 18/3. Den er et værdifuldt grundlag for det videre arbejde, Berlingske Tidende 28/5. UM kommenterer flere gange debatten. Hun siger f.eks. til Weekendavisen 14/4, at

der i rapporten ikke opfordres til indoktrinering. Når der står, at børnene skal indprentes solidaritet med samfundet, kunne der lige så gerne have stået, at de skulle lære glæde ved at være dansker. Hun udtrykker glæde over den engagerede debat og påpeger, at hun ikke står bag CURs arbejde, Weekendavisen 13/10, Jyllandsposten 18/10.

Og Erik Ib Schmidt kommenterer i en dobbelt kronik i Berlingske Tidende 27/3 og 28/3-79 kritikken. Han påpeger blandt andet, at de lighedsbestræbelser, der er blevet kritiseret i U-90, er de bestræbelser, der måtte findes på at indskrænke det individuelle valg, som bl.a. en udelt skole kan medføre.